

KIRJALLINEN KYSYMYS 455/2010 vp

Lähisuhde- ja perheväkivallan nostaminen julkiseen keskusteluun

Eduskunnan puhemiehelle

Tilastojen mukaan lähisuhde- ja perheväkivalta on suomalaisessa yhteiskunnassa yleinen ja vakava ongelma. Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan sukulaisuus-, seurustelu-, ystävyys- ja tuttavuussuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Lähisuhdeväkivallan yleisin muoto on parisuhdeväkivalta, joka tarkoittaa avioliitossa, avoliitossa, seurustelusuhteessa tai muussa vastaavassa suhteessa tapahtuvaa väkivaltaa.

Parisuhdeväkivallan kohteena on useimmiten nainen. Suomessa kuolee vuosittain parikymmentä naista kumppaninsa tekemän väkivallan uhrina. Myös miehet joutuvat lähi- ja parisuhdeväkivallan kohteiksi. Vuosina 2002—2007 surmatuista 489 miehestä 30 (noin 6 %) surmasi nykyinen tai entinen kumppani, kun samalla ajankaksolla 208 surmatusta naisesta 132 (noin 64 %) surmasi nykyinen tai entinen kumppani (Marti Lehti: Henkirikoskatsaus 2008. Optula).

Huomioitavaa on, että poliisin tietoon tulleet perheväkivaltatapaukset ovat lisääntyneet 2000-luvulla. Syynä tähän voidaan varmuudella pitää ilmoitusalttiuden kasvamista sekä poliisin ilmiöön kiinnittämää huomiota.

Vaikutusta ilmoitusherkkyiden kasvamiseen on varmasti myös lukuisten kansalaisjärjestöjen tekemällä työllä sekä erilaisilla kansallisilla kampanjoilla. Esimerkkeinä mainittakoon Mies-sakit — Lyömätön linja, Väestöliitto — Kotirauhakampanja, Naistenlinja, Vertaistuki sekä Monika-Naiset.

Vaikean asian julkisuuteen nostamisella voidaankin havaita olevan positiivinen vaikutus ti-

lastojen kehitykseen. Valitettavan usein kuitenkin erilaiset kampanjat jäävät pinnallisiksi ja unohtuvat nopeasti.

Tilastot osoittavat kuitenkin, että ongelma on edelleen varsin laaja Suomessa. Poliisin tietoon tulleesta väkivallasta edelleen noin 12 % on perheväkivaltaa, 9 % naisiin ja 3 % miehiin kohdistuvaa. Valtiovallan näkyvä lähisuhde- ja perheväkivallan esille nostaminen olisi välttämätöntä, jotta tapaukset saataisiin vähenemään. Vetoankin tässä nyt avoimesti tasa-arvoasioista vastaavan kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallinin vaikutusmahdollisuuksiin väkivallan kitkemiseksi.

Esimerkiksi Espanjan tasa-arvoministeri on nyt maan EU-puheenjohtajakaudella ollut näkyvästi esillä vastustaessaan perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa. "Punainen kortti hyökkääjälle" -kampanja on saanut paljon julkisuutta, ja tulokset ovat olleet rohkaisevia: jopa kolmannes naisiin kohdistuneista kuolemantapauksista lähisuhdeväkivallan seurauksena on vähentynyt ensimmäisen kampanjavuoden aikana. Nykyään Espanjassa kerrotaan mm. TV:ssä nimeltä henkilöt, jotka ovat syyllistyneet surmatöihin parisuhteessaan. Voidaankin sanoa, että avoimuudella on mahdollisuus saada paljon hyvää aikaan.

Suomessa lähisuhde- ja perheväkivalta nousi otsikoihin viikko sitten ikävällä tavalla, kun selvisi, että hätäpuhelun aikana hätäkeskuspäivystäjä oli kysynyt soittajalta: "Otatko muijalta pataa?" Tämä kuvastaa osaltaan hyvin asenteisamme olevan ongelman. Lähisuhde- ja perhevä-

kivalta on Suomessa edelleen tabu, johon häpeä ja vaikeneminen kuuluvat lähes itsestäänselvyyksinä.

Tähän tarvitaan muutos, sillä ongelma on suuri. Lähisuhde- ja perheväkivallan julkinen esiin nostaminen on siksi välttämätöntä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin pikaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä saattaakseen lähisuhde- ja perheväkivallan julkiseen keskusteluun myös Suomessa Espanjan tasa-arvoministeri Bibiana Aidon esimerkin tavoin?

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2010

Jari Larikka /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jari Larikan /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 455/2010 vp:

Mihin pikaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä saattaakseen lähisuhde- ja perheväkivallan julkiseen keskusteluun myös Suomessa Espanjan tasa-arvoministeri Bibiana Aidon esimerkin tavoin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kuten kysyjä toteaa, on lähisuhde- ja perheväkivalta tilastojen mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa yleinen ja vakava ongelma. Suomessa ongelmaa vastaan on työskennelty pitkään eri tavoin. Suomi on osallistunut Euroopan neuvoston kampanjaan lähisuhde- ja perheväkivallan vähentämisessä vuosina 2007—2008, jolloin Suomessa myös toteutettiin laaja mediakampanja.

Aloitteestani Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen (THL) on perustettu lähisuhde- ja perheväkivaltaan keskittynyt yksikkö. THL toimii lähisuhde- ja perheväkivaltaa koskevien asioiden koordinoijana Suomessa. THL on tehnyt erittäin merkittävän työn ehkäisytyön juurruttamiseksi viemällä valtakunnalliset lähisuhde- ja perheväkivallan suositukset ja ohjeet kuntatasolle ja alueille. THL myös ylläpitää portaalia www.terveysuomi.fi, joka on tarkoitettu mm. parisuhde- ja perheväkivallan uhreille, tekijöille ja heidän omaisilleen, neuvomaan ja ohjaamaan avun hakemisessa. Myös eri lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi työskentelevien järjestöjen verkkosivuilla löytyy ohjeistusta avun hakemiseksi eri osapuolille.

Lähisuhde- ja perheväkivallan ennaltaehkäiseminen sisältyy sekä sisäisen turvallisuuden ohjelmaan että hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan (2008—2011). Tasa-arvo-ohjelmassa on sitouduttu muun muassa laatimaan poikkihallinnollinen ohjelma naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö antoi syyskuussa 2009 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäväksi laatia naisiin kohdistuvan väkivallan vastustamisohjelman vuosille 2011—2015. Valmisteilla olevan ohjelman tavoitteena on löytää uusia keinoja mm. väkivallan ennaltaehkäisemiseksi, väkivallan kierteen katkaisemiseksi ja uhrin auttamiseksi sekä myös tekijän väkivallasta vieroittamiseksi ja vastuuseen saattamiseksi.

Ohjelmassa esitetään kohdennettuja ja suunnattuja kampanjoita eri kohderyhmille, kuten lapset, nuoret, nuoret aikuiset, ammatteihin opiskelevat ja ammattihenkilöt jne., väkivallan ennaltaehkäisemiseksi. Näiden suunnattujen kampanjoiden avulla saadaan julkisuutta ja myös herätetään yhteiskunnallista keskustelua. Kohdennettuja kampanjoita on mm. materiaalin tuottaminen eri ikäryhmille.

Nuorille suunnitellaan sähköisen median avulla toteutettavaa kampanjaa seksuaalisen väkivallan vastustamiseksi ja maahanmuuttajille suunnataan informaatiota Suomen lainsäädännöstä ja tavoista suhtautumisessa lähisuhde- ja perheväkivaltaan ja tietoa siitä, mistä apu löytyy. Ohjelman tarkoituksena on lisäksi parantaa kuntatyöntekijöiden yhteistyön toimintamalleja niin, että apua tarvitsevat pääsisivät nopeasti avun piiriin. Tavoitteena on rakentaa väkivallan ennaltaehkäisemiseksi toimintamallit sisälle rakenteisiin ja aloittaa tähän liittyvä asennekasvatus jo lapsista ja nuorista.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2010

Peruspalveluministeri Paula Risikko

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 455/2010 rd undertecknat av riksdagsledamot Jari Larikka /saml:

Vilka skyndsamma åtgärder ämnar regeringen vidta för att väcka offentlig diskussion om våld i nära relationer och inom familjen även i Finland, såsom Spaniens jämställdhetsminister Bibiana Aído gjort i Spanien?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Såsom spörsmålsställaren konstaterar, är våld i nära relationer och inom familjen enligt statistiken ett allmänt och allvarligt problem i det finländska samhället. I Finland har problemet motarbetats länge på många olika sätt. Finland deltog i Europarådets kampanj för reducering av våld i nära relationer och inom familjen under åren 2007—2008. Samtidigt genomfördes en omfattande kampanj i medierna i Finland.

På mitt initiativ har det inom Institutet för hälsa och välfärd inrättats en enhet som koncentrerar sig på våld i nära relationer och inom familjen. Institutet för hälsa och välfärd samordnar frågor som berör våld i nära relationer och inom familjen i Finland. Institutet för hälsa och välfärd har gjort ett ytterst betydande arbete för att etablera det förebyggande arbetet, genom att föra de riksomfattande rekommendationerna och anvisningarna om våld i nära relationer och inom familjen till kommunal och regional nivå. Institutet för hälsa och välfärd upprätthåller också portalen www.terveysuomi.fi, som är avsedd som rådgivning och vägledning i hjälpsökandet för personer som upplevt våld i nära relationer och

inom familjen, samt för våldsutövarna och deras anhöriga. På de webbplatser som upprätthålls av olika organisationer som arbetar med förebyggande av våld i nära relationer och inom familjen finns ytterligare anvisningar om hur olika parter kan söka hjälp.

Åtgärder för att förebygga våld i nära relationer och inom familjen ingår såväl i programmet för den inre säkerheten som i regeringens jämställdhetsprogram (2008—2011). I jämställdhetsprogrammet har regeringen bland annat förbundit sig att göra upp ett sektorsövergripande program för att minska våldet mot kvinnor. Social- och hälsovårdsministeriet gav i september 2009 Institutet för hälsa och välfärd i uppdrag att göra upp ett program för att bekämpa våldet mot kvinnor för åren 2011—2015. Målet för programmet är att hitta nya metoder bl.a. för att förebygga våld, bryta våldsspiralen och hjälpa offret samt för att avvänja våldsutövaren från våld och ställa honom eller henne till svars för våldet.

I programmet föreslås fokuserade och riktade kampanjer för att förebygga våld. Kampanjerna riktas till olika målgrupper, t.ex. barn, unga, unga vuxna, yrkesstuderande och yrkesutbildade personer osv. De här riktade kampanjerna ger publicitet och väcker också samhällsdiskussion. I en riktad kampanj kan man t.ex. producera material för olika åldersgrupper.

För unga planeras en kampanj för bekämpning av sexuellt våld, som ska genomföras med hjälp av elektroniska medier. Till invandrare riktas information om Finlands lagstiftning och förhållningssätt till våld i nära relationer och inom familjen, samt information om var hjälp kan fås. Syftet med programmet är också att förbättra verksamhetsmodellen för samarbetet mellan kommunanställda, så att de behövande snabbt får

Ministerns svar

KK 455/2010 vp — Jari Larikka /kok

hjälp. Målet är att bygga in verksamhetsmodellerna för förebyggande av våld i strukturerna och påbörja en attitydfostran redan hos barn och unga.

Helsingfors den 17 juni 2010

Omsorgsminister Paula Risikko